

Till
Miljö- och energidepartementet

M2015/611/Ee

Skriftliga synpunkter på Energiunionen COM(2015) 80 final

Vi önskar lämna följande skriftliga synpunkter på förslaget om Energiunion från EU-kommissionen.

Det är förståeligt att EU-kommissionen i första hand fokuserar på de ledningsbundna energiformerna el och gas, och att planen, i ljuset av Ukrainakrisen, handlar mycket om att minska beroendet av importerad gas (läs: rysk gas). Inte desto mindre är det olyckligt att dokumentet så mycket har en karaktär av att "ersätta fossilt med fossilt", och att det, frånsett några formuleringar i inledningen, utgår från ett traditionellt perspektiv.

Ledorden är "secure, sustainable, competitive and affordable". De första tre orden stämmer med den tidigare målinriktningen om försörjningstrygghet, minskad miljöpåverkan och konkurrenskraft, men det fjärde ledordet "affordable" har tillkommit, kanske som en följd av den ekonomiska kris Europa genomgått. Vi tycker att det är ett onödigt tillägg. Energipriserna sätts på en marknad och kan inte regleras av EU eller medlemsstaterna. Tvärtom. Man måste minska regleringarna, vilket också på ett bra sätt skrivs senare i dokumentet. Stöd till konsumenterna bör ske genom socialpolitik, bättre pensioner och fördelningspolitik, som avgörs på nationell nivå. Energikostnaden för företagen återspeglas i målet om konkurrenskraft.

Koldioxidskatt

Vi instämmer i huvudinriktningen att energimarknaderna i Europa måste öppnas upp och kopplas samman, och att styrmedlen måste samordnas. Enligt vår uppfattning bör man sträva efter ett system där styrningen i huvudsak sker genom skatt eller avgifter på utsläpp enligt principen att förorenaren ska betala (PPP), och att man därefter undviker direkta subventioner och detaljstyrning. Generöst stöd måste dock ges till forskning, utveckling, demonstration och marknadsintroduktion av ny klimatvänlig teknik.

EU-kommissionen skriver en del om att utveckla ETS för att få ett högre pris på utsläppsrätter. När det gäller sektorerna utanför ETS är skrivningarna vaga. Man talar om att medlemsstaterna ska formulera mål, men säger inget om medlen. Som framgår av texten om värme och kyla svarar denna sektor för hälften av energiförbrukningen i EU, men här saknas samordnade styrmedel. Vi anser att man måste återuppta diskussionen om koldioxidskatter i alla sektorer utanför ETS och i dokumentet om Energiunionen föra in en formulering om att alla utsläpp av koldioxid ska beskattas.

Utan starka styrmedel i alla sektorer kommer man inte att kunna nå klimatmålet.

Diversifiering av gasanvändningen

I avsnittet om gasförsörjning skrivs en del om diversifiering, och om att anlägga terminaler för LNG ibland annat Norra Europa. Det nämns däremot inget om att ersätta gasanvändningen med förnybara bränslen. För de länder i östra Europa som är beroende av import av gas är detta en viktig komponent. Lettland är ett bra exempel. Landet importerar 7 TWh rysk gas, som till stor del används för uppvärmning. Samtidigt exporteras 7 TWh biobränslen, till ett pris som ligger på bara en fjärdedel av gaspriset. Det borde vara en självklar lösning att konvertera pannor för gas, både i värmeverk, elkraftverk, industrier och hushåll, till inhemska biobränslen (trädbränslen, avfallsbränslen och torv) i Lettland. Det skulle förbättra ekonomin, skapa många arbetstillfällen och kraftfullt förbättra försörjningstryggheten för Lettland. Liknande åtgärder är möjliga i flera länder. Av en sådan strategi finns inga spår i EU-kommissionens dokument.

Energieffektivitet/Värme och kyla

I avsnittet om värme och kyla bör man ännu tydligare lyfta fram behovet av att bygga ut fjärrvärmenät och kraftvärmeanläggningar. Detta måste också återspeglas i avsnittet om finansiering. Det finns ingen enskild åtgärd som ger så stor energieffektivisering i Europa som en omfattande utbyggnad av fjärrvärme och kraftvärme. I avsnitt 2.3 nämns att kommissionen ska återkomma till "waste to energy". Vi vill understryka att detta är en angelägen fråga. Alla EU:s medlemsländer bör utveckla sin egen energiutvinning från avfall, så att vi kan undvika att Sverige får ta hand om sopförbränning för hela Europa.

Icke-konventionell fossil energi

Det positiva omnämmandet av icke-konventionella fossila tillgångar bör strykas. Om EU menar allvar med sina radikala klimatpolitiska ambitioner kan man inte samtidigt öppna för skiffergas och skifferolja.

Transportsektorn

Kommissionen lyckas skriva ett helt stycke om avkarbonisering av transportsektorn utan att nämna ordet biodrivmedel. Det visar vilken politisk beröringsskräck som idag tycks finnas kring biodrivmedel. Begreppet "alternativa bränslen" är mycket mer abstrakt och kan innefatta även fossil gas eller andra icke-förnybara drivmedel. Som framgår av inledningen är EU:s transportapparat till 94 procent byggd på olja, av vilken 90 procent är importerad. EU måste mycket tydligare fastställa mål och strategier för att utveckla produktionen och användningen av biodrivmedel efter 2020, och släppa alla tankar på att straffa ut biodrivmedel från åkermark. Det finns tiotals miljoner hektar outnyttjad åkermark i Europa, som kan användas för odling av energigrödor. Den här resursen får inte förbli outnyttjad i ett läge där EU måste minska sitt beroende av importerade fossila drivmedel. Den svenska regeringen måste aktivt driva denna fråga och förhindra en diskriminering av åkerbaserade biodrivmedel.

I avsnittet om att Europa ska vara nummer ett i förnybar energi framhålls avancerade biodrivmedel, och man framhåller att EU måste kartlägga bioenergins påverkan på miljö,

markanvändning och livsmedelsproduktion. Formuleringen är defensiv. Man framhåller gärna problemen med bioenergi, men inte de positiva möjligheterna. Här måste Sverige, som idag har en tredjedel av energianvändningen baserad på bioenergi, verka för förändrad syn i EU.

Kjell Andersson
Näringspolitisk chef
Svebio